

Forslag

til

Lov om ændring af lov om folkeskolen.

Fremsat den 15. april 1977 af undervisningsministeren.

§ 1.

I lov nr. 313 af 26. juni 1975 om folkeskolen foretages følgende ændringer:

1. I § 14, stk. 1, nr. 4, udgår „og“, og i stedet for nr. 5 indsættes:

- „5) på 6. og 7. klassetrin 24-30 timer og
- 6) på de følgende klassetrin 24-34 timer.“

2. I § 14, stk. 2, nr. 3, udgår „og“, og i stedet for nr. 4 indsættes:

- „4) på 6. og 7. klassetrin 7 timer og
- 5) på de følgende klassetrin 8 timer.“

§ 2.

Loven træder i kraft den 1. august 1977.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Efter folkeskolelovens § 14, stk. 1, nr. 5, er den ugentlige undervisningstid for eleverne på 6. og følgende klassetrin 24-30 timer. Formålet med en så forholdsvis vid ramme er at give mulighed for at tilpasse elevtimetallet til klassernes aktuelle elevtal. Inden for rammen fastsættes timetallet på undervisningsplanen. Loven indeholder ingen hjemmel for at overskride de 30 ugentlige timer.

Fra forskellig side har man rejst spørgsmålet om forøgelse af elevernes maksimale timetal (timetalsloftet) for de ældste klassetrin. Spørgsmålet er især blevet fremført i forbindelse med elevernes valg af fag på 9. klassetrin, som for skoleåret 1977-78 for første gang finder sted i henhold til bestemmelserne i den nye folkeskolelov, der trådte i kraft den 1. august 1976, men er også blevet rejst for 8. og 10. klassetrin. Danmarks Lærerforening har på et tidligere tidspunkt stillet forslag om at åbne mulighed for en forøgelse af elevernes maksimale ugentlige timetal til 32.

På 8. klassetrin skal der tilbydes eleverne undervisning i faget tysk (tilbudsfag). På den vejledende timefordelingsplan er dette fag opført med 4 ugent-

lige timer, medens der til de obligatoriske fag er afsat 22 timer om ugen, hvilket netop er det højeste timetal for den obligatoriske undervisning på 8. og 9. klassetrin, jfr. folkeskolelovens § 16, stk. 2. Inden for det gældende timetalsloft kan eleverne således højst få 8, hvis de ønsker tysk kun 4, ugentlige timers undervisning i de fag og emner, som der efter folkeskolelovens § 9, stk. 1 og 3 kan tilbydes eleverne undervisning i på 8.-10. klassetrin, dvs. maskinskrivning og fotolære, drama og filmkundskab, historie, geografi og biologi, formning, musik, håndarbejde, sløjd og hjemkundskab, motorlære og andre værkstedsfag, arbejdskendskab m.m. (valgfag).

Som nævnt er spørgsmålet om en forøgelse af timetallet især blevet aktuelt i forbindelse med elevernes valg af fag på 9. klassetrin. På dette klassetrin er der to tilbudsfag, tysk og latin. På den vejledende timefordelingsplan er disse 2 fag opført med 4 ugentlige timer hver, medens der til de obligatoriske fag er afsat 22 timer om ugen. Hvis eleverne på 9. klassetrin vælger begge tilbudsfagene, vil de derfor normalt ikke inden for timetalsloftet på 30 timer om ugen have mulighed for at vælge undervisning i valgfag.

I 10. klasse er den obligatoriske fagrække ret begrænset (dansk, engelsk, samtidsorientering og idræt, hvortil kommer klassens time), jfr. lovens § 7, stk. 1 og 3. Hertil er der på den vejledende normaltimeplan afsat 16 timer om ugen. Derimod er rækken af tilbudsfag ret omfattende (regning/matematik, kristendomskundskab/religion, fysik/kemi, tysk og fransk), jfr. lovens § 7, stk. 2. Efter den vejledende timefordelingsplan omfatter undervisningen i samtlige tilbudsfag 16 ugentlige timer, hvoraf den enkelte elev inden for timetalsloftet højst kan få 14 ugentlige timer. Hvis eleverne skal have mulighed for i rimeligt omfang at vælge tilbudsfag, vil de let nå op på et timetal til obligatoriske fag og tilbudsfag, der er så højt, at der kun vil være begrænset eller slet ingen mulighed for at vælge valgfag.

For at åbne mulighed for ved bestemmelse på undervisningsplanen at forøge elevernes valgmuligheder foreslås den højeste ugentlige undervisningstid for eleverne på 8.-10. klassetrin forhøjet med 4 til 34. Forhøjelsen vil give elever på 10. klassetrin mulighed for at få undervisning i samtlige tilbudsfag.

Eleverne på 8.-10. klassetrin har ganske vist mulighed for at vælge fag i ungdomsskolen, men man må anse det for rimeligt, at timetalsloftet ikke skal være til hinder for, at undervisningen alt efter de stedlige praktiske muligheder også kan gives inden for folkeskolen. Med lovforslaget ønsker man, at der gives mulighed herfor. På den anden side er det ministeriets opfattelse, at der fortsat i loven bør fastsættes et højeste ugentligt timetal for eleverne med det formål, at de ikke skal kunne få flere timer i folkeskolen, end de vil kunne forberede sig til og følge med udbytte.

Ved en udvidelse af timetalsloftet til 34 timer vil det af hensyn til elevernes reelle valgmuligheder ikke i alle tilfælde kunne påregnes at ville være muligt at holde elevernes daglige skoletid inden for den i § 14, stk. 2, nr. 5, fastsatte begrænsning på 7 timer. Man henviser herom til bemærkningerne til forslaget § 1, nr. 2.

Med hensyn til de skemamæssige problemer i forbindelse med en forhøjelse af timetalsloftet henviser man til det som bilag til lovforslaget gengivne notat fra undervisningsministeriets økonomisk-statistiske konsulent.

Undervisningsministeriet vil følge udviklingen efter den foreslåede ændring af loven med henblik på en vurdering af, om denne udvikling bør føre til en ændring af den vejledende norm for lærerskematimeforbruget pr. elev i normalklasserne på 8.-10. klassetrin.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

Til § 1, nr. 1.

Der henvises til de almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 2.

Efter folkeskolelovens § 14, stk. 2, nr. 4, må den daglige undervisningstid for eleverne på 6. og følgende klassetrin ikke overstige 7 timer. Når § 14, stk. 1, foreslås ændret, således at det højeste ugentlige timetal for elever på 8.-10. klassetrin kan nå op på 34 timer, vil det ikke i alle tilfælde være muligt at tilrettelægge undervisningen således, at man overholder begrænsningen i § 14, stk. 2, nr. 4, hvis elevernes valgønsker samtidig skal opfyldes i rimeligt omfang. Det foreslås derfor, at der i det omfang, det er nødvendigt for at opfylde elevernes valgønsker, åbnes mulighed for, at den daglige undervisningstid for elever på 8.-10. klassetrin må udgøre 8 timer. Det er dog ministeriets opfattelse, at dette kun vil blive aktuelt for den enkelte elev på enkelte ugedage.

Til § 2.

Lovforslaget foreslås sat i kraft den 1. august 1977, d.v.s. fra det tidspunkt, hvor folkeskoleloven har virkning for eleverne på 9. klassetrin.

17. marts 1977.

Notat om de skemamæssige problemer i forbindelse med en forhøjelse af loftet over elevernes ugentlige og daglige skematimetal på 8.-10. klassetrin.

1. I forbindelse med forslag om at forhøje det maksimale ugentlige skematimetal for elever på 8.-10. klassetrin fra 30 til 34 timer og det maksimale daglige timetal for elever på de nævnte klassetrin fra 7 til 8 timer skal man give følgende summariske overblik over de involverede problemer i forbindelse med skolernes skemalægning.

2. Planlægningen af skoleåret, herunder skemalægning og tilbud af valgfag, er et kommunalt anliggende. Planlægningen tager sit udgangspunkt i folkeskolelovens bestemmelser om obligatoriske fag, tilbudsfag og valgfag på de enkelte klassetrin. Endvidere skal skemalægningen iagttage bestemmelserne om det maksimale daglige og ugentlige skematimetal for eleverne. Endelig er der som *vejledning* for de enkelte kommuners planlægning af undervisningsvirksomheden i kommunens skoler under ét fastsat en norm for lærerskematimeforbrug pr. elev i normalklasserne.

De forhold, der således fastsætter rammer eller bindinger for skemalægningen, fremgår af oversigten i bilaget (her betegnet som underbilag).

For de ca. 1.000 kommunale skoler, der giver undervisning på 8.-10. klassetrin, er skemalægningen et kompliceret problem.

Den enkelte elev skal kunne følge samtlige obligatoriske fag og tilbudsfag, og ugeskemaet skal derfor udformes på en sådan måde, at de ikke hindres heri ved tidsmæssigt sammenfald mellem disse fags placering på ugeskemaet. I denne forbindelse må det yderligere tages i betragtning, at elever fra samme stamklasse (d.v.s. de elever, der er på samme hold i de obligatoriske fag) skal kunne vælge mellem grundkursus og udvidet kursus i de kursusdelte fag.

På grund af de „bindinger“ i skemalægningen som følger af foranstående kan det

ikke undgås, at 2 eller flere valgfag må placeres tidsmæssigt sammenfaldende på ugeskemaet. Heraf følger begrænsninger i elevernes muligheder for at vælge bestemte kombinationer af valgfag. Skolerne indhenter forud for skemalægningen oplysninger fra eleverne om deres valgfagsønsker og prøver at tage hensyn hertil ved skemalægningen. Af skematekniske grunde vil det imidlertid ofte være nødvendigt for eleverne at indrette sig efter, hvad der nu engang er muligt.

3. I indeværende år virker den nye folkeskolelovs bestemmelser om obligatoriske fag, tilbudsfag og valgfag alene på 8. klassetrin. Til illustration af forskellighederne i elevernes valgmuligheder fra skole til skole og fra kommune til kommune har man udtaget et antal skoler af forskellig størrelse og fra 3 kommuner af forskellig størrelsesorden.

I den store kommune varierer antallet af valgfag på 8. klassetrin i de tre udtagne skoler fra 7 til 10 valgfag. I den mellemstore kommune varierer antallet af valgfag fra 10 til 19 valgfag i de udtagne skoler. I den lille kommune varierer valgfagernes antal tilsvarende fra 6 til 9 fag.

Der er således under de gældende bestemmelser, der styrer skemalægningen, store forskelligheder i elevernes valgmuligheder afhængig af lokale forhold og lokale synspunkter.

4. En forøgelse af elevernes maksimale ugentlige timetal fra 30 til 34 timer og af det maksimale daglige timetal fra 7 til 8 timer vil ikke medføre principielle ændringer i det forhold, at kommunernes og de enkeltes skolars planlægning af skoleåret må medføre lokale forskelligheder i elevernes valgmuligheder.

En sådan forhøjelse af de maksimale timetal, vil forbedre mulighederne for at del-

tage i valgfagsundervisningen for elever, der vælger eet eller flere tilbudsfag.

5. Om en ændring af bestemmelserne om maksimalt dagligt og ugentligt timetal for eleverne på disse klassetrin vil medføre øgede offentlige udgifter, afhænger ganske af de enkelte skolars og kommuners disposi-

tioner. Såfremt man opretholder de nugældende vejledende normer for lærerskematimeforbrug pr. elev på de 3 klassetrin, vil kommunerne være tilskyndet til at administrere de nye bestemmelser på en sådan måde, at udgiftsførøgelser undgås.

Underbilag.

Timetal pr. elev.

	8. kl.	9. kl.	10. kl.
Maksimalt pr. uge	30	30	30
Maksimalt pr. dag	7	7	7
Maksimalt i obligatoriske fag	22	22	16 ¹⁾ 2)
Maksimalt i tilbudsfag	4 ²⁾	8 ²⁾	16 ¹⁾ 2)
Valgfag	...	...	...
Vejledende norm for lærerskematimeforbrug pr. elev	1,70	1,75	1,88

1) Dog i alt højst 30 timer.

2) Efter den vejledende timefordelingsplan.